

په یوه ندى نىوان حیزبه ئیسلامیه کانی کوردستان:
په یوه ندىیه کانی کۆمه ل و نه سارولئیسلام به نموونه

Kurdistan conflict and Crisis Research Center

په یوه ندى نىوان حیزبه ئیسلامیه کانی کوردستان:
په یوه ندىیه کانی کۆمه ل و ئه نسا رول ئیسلام به نموونه

ئیدریس سیوه یلی

Kurdistan conflict and Crisis Research Center

مافی ئەم بەرھەمە پارێزراوە بۆ

ناوەندی کوردستان بۆ تووژینهوه له مملانی و قهیرانه کان ©

 www.kurdistancc.com

 kurdistan.kccrc@gmail.com

 facebook.com/kurdistanccrc

 053 - 318 2929

 عێراق - سلیمانی - گردی سه‌رچنار

 @KCCRC1

شوباتی ۲۰۲۰

په یوه ندى نیوان حیزبه ئیسلامیه کانی کوردستان:

په یوه ندىیه کانی کومه ل و نه سارولئیسلام به نمونه

ئیدریس سیوه یلی

پیشه کی

نهوژمه ئیسلامیه کانی به نایه ن، ههروهها برامان به ییکه وه ژیان و نه بایى و هاوکاری هه یه له گه ل لایه نه سیاسیه کاندای بۆ خزمه نکرندی میلله نى کوردستان و پاراسنى نه زمون و قهواره که ی» (۲).

۲- جوندلئیسلام

دوای راگه یاندنى کومه لى ئیسلامیه، هیزى دووی سووران که یه کیک بوو له هیزه ئوکمه و راهینراوه کانی بزووننه وه ی یه کبوون، هه لوپسنى بیلایه نانه ی هه بوو، ناماده نه بوو بچینه ژیر رکیفى کومه لى ئیسلامیه، به دیویکی نریشدا هه ر به ناو سه ر به بزووننه وه ی یه کبوون بوون، نه گه رنا به شیوه ی نه پنی که ونبوونه جموجو ل و خو سازدان بۆ راگه یاندنى حیزبیک، نه وه ی نه م بوچوونه پشپراسنده کانه وه چه ندین به لگه یه، له وانه به یاننامه ی خو راگه یاندنى جوندلئیسلام، له ۲۰۱۶ به نه میرى نه بوعه بدو لا شافعی جوندلئیسلام له کوردستان راگه یه نرا، له به یاننامه ی راگه یاندن ناماژه به وه دراوه که نه وان ماوه ی چه ند سا له له رووی مادی و مه عنه وه وه سه رقالی ناماده سازین بۆ هه لسان به کاری جیهاد، بۆ نه و مه به سنه ش سه ربازگه یان دروسنکر دووه، مه شقیان کر دووه، چه ک و نه قه مه نیان ده سنه به ر کر دووه، نا دوا جار له گه ل کومه لى نه وحید بریار یاندا وه جوندلئیسلام راگه یه نن» (۳).

ههروهها له راپورنه هه والی مه کنه بی په یوه ندىیه کانی کومه لى ئیسلامیه هانووه که «جه ماعه نى نه وحید بوون به سى به شه وه، به شیکیان بیلایه ن دانشنون و وازیان هیناوه، به شیکی نریان که ژماره یان هه وئ که سه دریزه به خه بانى نه وحید ده دن، به شه زورینه که شیان له گه ل جه ماعه نى مه رکه ز یه کیان گرئوه و بریارى نه شکیلی حیزبیا ن دا وه پنده چپت ناوی (جندالله) بی ت» (۴). له راپورنه هه والیکى نرى مه کنه بی په یوه ندىیه کانی کومه ل هانووه که «جوندولئیسلام خو یان راگه یاندوه

سه ره نای سه ده ی نو ی، له هه ریمى کوردستان جوندلئیسلام و پاشان نه سارولئیسلام وه ک رادی کالترین هیزی ئیسلامیه ریخه را و راگه یه نرا، نه و هیزه له گه ل کومه لى ئیسلامیه له سه ر داروپه ردوی بزووننه وه ی یه کبوونى ئیسلامیه دروسنبوون، به مانایه کی نر له هه ناوی یه ک هیزه وه هانوونه ده ر و له پرووی جوگرافیه وه هاوسنوور بوون و باره گاکانیا ن له ناوچه ی هه ورامان بوو، نه مه وپرای بوونى خالی هه وه شی ئایدو لوجی له نیوان هه ردوولا که ده خوازیت نو یژینه وه له په یوه ندى نیوان نه و دوو هیزه بکری ت، نه م نو یژینه وه ش شه نوکه وی په یوه ندىیه کانی کومه ل و نه سارولئیسلام له به ر رو شنایى نه و به لگه نامانه ده خانه پروو که به رده سن نو یژه ر که ونون.

راگه یاندنى کومه ل، جوند و نه سارولئیسلام

۱- کومه لى ئیسلامیه

دوای کونگره ی نه ویله ی بزووننه وه ی یه کبوونى ئیسلامیه له ۲۰۰۰ ناکوکی جه مسه ره کانی ناو نه و حیزبه زیانر په ره یگر ت، هه وه له کانی ریکه ونن نه نجامیکى نه ونو ی نه بوو، دوا جار له ۲۰۱۷/۳۰ له به یاننامه یه کدا زورینه ی نه ندامانى سه رکر دایه نى بزووننه وه ی یه کبوون حیزبیکى نو ییان به ناوی (کومه لى ئیسلامیه له کوردستان/ عیراق) به نه میرى (عه لى باپیر راگه یاند) (۱). له به یاننامه یه کی نر که هه مان روژ و هه ر به ناوی نه نجومه نى شو رای کومه لى ئیسلامیه بلا وکرا وه نه وه باس له هو کاری راگه یاندنى نه و حیزبه نو ییه کرا وه، ئییدا هانووه که «نیمه وه کو کومه لى ئیسلامیه برامان به هاوکاری و برایه نى نه وا وه یه له گه ل ئیکپرای مو سلماناندا به گشنى و زانا و پیشه وایان و لایه ن و

له ژماره يان له نيوان (۲۰۰ - ۳۰۰) كهس ده بېټ، كه زوربه يان ههوليرين و ههنديكيشيان عه ره بن، نامه يه كيشيان بو كومه لي ئيسلامي ناردووو باس له خه له له كاني يه كبوون ده كاڼ و پيشيني ناكه ن كومه ل بنوايټ ساړيژي بكائ و گورانكاري بكائ، له به رئه وه بو جيپه جيكردي شهرعي خوا و فه رمان به چاكه و ريگري له خراپه خو يان راگه ياندووو، به لام ناماده ي هاوكارين له گه ل لايه نه ئيسلامييه كان» (۵).

به گوږه ي راپورني چاودتريك كه ميژووي له سه ر نيه و به پتي ناوه رو كه كه ي بو به ر له راگه ياندي جوندلئيسلام ده گه ريئه وه، چاودتريه كه ش ئه ندامي كومه لي ئيسلامي بووه و راپورنه كه ي بو سه ر كر دايه ني

۳- ئه نسا رولئيسلام

ئهمه ني جوندلئيسلام كورنبوو، دواي دانوسناني نيوانيان له گه ل كريكار هه ردولا له سه ر ئه وه پيكهانن كه پيكه وه له ژير ناويكي نويدا كار بكه ن، كريكار كه خاوه ن ره وئيكي نايه ن به خوي بوو له ناو بزووننه وه ي يه كبوون كه به ره وني ئيسلاح ده ناسرا، دواي راگه ياندي كومه ل، له گه ل ژماره يه ك سه ركرده ي يه كبوون هه لويسني بيلايه نيان هه لپژارد، به لام دواجا ر ژماره يه كي زور له بيلايه نه كان چوونه ناو كومه لي ئيسلامي، له و نيوه نده دا كريكار به شيوه ي سه ره به خو دريژه ي به كار دا، گوندي گولپي كرده باره گاي سه ره كي خوي، دواي دانوسنان له گه ل جوندولئيسلام، هه ردولا ريكه ونن له سه ر پيكه يناني پشنيواناني ئيسلام (ئه نسا رولئيسلام) له كوردسنان به ئه ميري كريكار، له ۲۰۰۸/۱۲/۲۰، ئه م حزه نوپيه راگه يه نرا، له گه ل راگه يانديشي يه كلايه نه ناگر به سني له گه ل يه كيني نيشنماني كوردسنان راگه ياند كه له سه رده مي جوندلئيسلام له دژي له شه ردا بوون (۸).

په يوه ندييه كاني كومه ل و جوندلئيسلام

له نامه يه كدا بو كومه لي ئيسلامي، ئه بوعه بدولا شافعي ئه ميري جوندلئيسلام باس له پاساوي راگه ياندي جوندلئيسلام ده كاڼ، پنده چيټ ئه وه يه كه م نامه ي فه رمي ئه ميري جوندلئيسلام بيټ بو كومه لي ئيسلامي، له نامه كدا هانووه «دواي جيا بوونه وان و راگه ياندي كومه لي ئيسلامي، ئيمه له و ماوه يه دا وه كو باقي موسلماناني نر چاوه ريي هه لويسني عه مه لي بووين، چونكه باوه رمان به به رزكر دنه وه ي دروشم و قسه نه ما بوو، كه چي جياوازيه كي وامان به رچاو نه كه وټ

و ژماره يان له نيوان (۳۰۰ - ۲۰۰) كهس ده بېټ، كه زوربه يان ههوليرين و ههنديكيشيان عه ره بن، نامه يه كيشيان بو كومه لي ئيسلامي ناردووو باس له خه له له كاني يه كبوون ده كاڼ و پيشيني ناكه ن كومه ل بنوايټ ساړيژي بكائ و گورانكاري بكائ، له به رئه وه بو جيپه جيكردي شهرعي خوا و فه رمان به چاكه و ريگري له خراپه خو يان راگه ياندووو، به لام ناماده ي هاوكارين له گه ل لايه نه ئيسلامييه كان» (۵).

به گوږه ي راپورني چاودتريك كه ميژووي له سه ر نيه و به پتي ناوه رو كه كه ي بو به ر له راگه ياندي جوندلئيسلام ده گه ريئه وه، چاودتريه كه ش ئه ندامي كومه لي ئيسلامي بووه و راپورنه كه ي بو سه ر كر دايه ني

دواي مانگي ك له راگه ياندي

جوندلئيسلام، له ۲۰۰۱/۱۰/۲

ريكه و تني ك له نيوان كومه ل،

بزووتنه وه ي ئيسلامي، جوندلئيسلام

و كريكار ئه نجام درا مه به ستي

دابه شكردي كه لوپه لي سه ربازي

بزووتنه وه ي يه كبووني هه لوه شاوه

كومه ل نووسيوه، باسي له وه كرده كه «هي زي دووي سوران ناماده باشي كرده كه له ئاينده يه كي نزيكدا حيزبيك راگه يه نيټ، به قسه ي خو يان نزيكه ي چوار ساله كار بو ئه وه ده كه ن، له ئيسناشدا (كاني نووسيني راپورنه كه) خوليكيان له (سه يد سه لام) نزيكي (به لخره) كرده ئه وه كه نزيكه ي (۱۰) چادر ده بن وانه ي نيوري ده خو ينن ده رباره ي شه ري پارنيزاني، شه ري نانك و كو پنه ر و چوني ئه ي دروسنكردي ئه قينه وه،

بردووه بۆناو كۆمهلى ئىسلامى، يان به پىچەوانه وه، چه كه كه بگه پىرئىنه وه بۆ حزبى پيشوو.

۲- له رۆژى ئىمزا كوردنى ئەم رىكه وئنه وه ههركه سىك ئەندامى حزبى كيان پىت و بچينه ناو حزبه كهى ئر نايىت چه كه كهى له گه ل خۆى بيا، ئەگه ر برديشى ده پىت بگه پىرئىنه وه (۱۱).

له تىوان كۆمهلى ئىسلامى و جوندلئىسلام چه ندين كۆبوونه وه كراوه به مه سنى يه كگرئن، له و رووه وه ههنگاوى ئەوايان ناوه و لىژنهى گفنگۆى ههردولا گه شتونه نه برىارى يه كگرئن، به لام روون نيه بۆچى ئەو برىاره هه لوه شاهه وه، بۆيه له نامه كهى شورى جوندلئىسلام كه له ۲۰۱۷ نىردراوه بۆ شورى كۆمهلى ئىسلامى، شورى جوندلئىسلام ئامازهى به وه داوه كه وىپراى هه لوه شانده وهى برىارى يه كگرئن به لام مافى برايه نى و خۆشه وىسنى و رىزگرئن له تىوان ههردولا ده مپىت (۱۲). له وه لامى ئەوه وش كه هه وال بلا بوئه وه «جوندلئىسلام هه لگى مهنه جى خه وارىجه و موسلمانان ئەكفىر ده كا، له و نيوهنده شدا به رپرسى ده سئهى شه رعى جوندلئىسلام، ئەكفىرى كۆمهلى ئىسلامى و ئەميره كهى كردووه»، به رپرسى ده سئهى شه رعى به يان نامه كهى بلاو كوردوئه وه و رايگه ياندوو «ئهو هه والانه دوورن له راسنیه وه و كۆمهلى ئىسلامى و ئەميره كهى به براى ئايىنى خۆمان ده زانين» (۱۳).

په يوه ندى كۆمه ل و ئەنسارولئىسلام

په يوه ندى تىوان كۆمه ل و ئەنسارولئىسلام، هه م لىكنزىكبوونه وه و هه م ئالۆزى ئىدابوو، به شىك له هۆكارى ئالۆزى په يوه ندىه كيان ريشه يه كه مىژوى هه يه و ده گه پىنه وه بۆ مملاتى ههردوو بالى عه لى باپىر و كرىكار و بهر له راگه ياندنى كۆمه ل و سه رده مى كۆمه ل، به ونه ي كرىكار، يه كه م به ريه ككه وئنى بالى ئىسلاح كه خۆى ربه رىنى ده كرد له گه ل كۆمه لى ئىسلامى له سلیمانیه وه بوو له گه ل راگه ياندنى كۆمه ل، ههردولا له سه ر مه لبه ندى سلیمانى و مزگه ونى جههاد و نه له فزىون ناكو كيان بۆ دروسنبوو، دوانر چه ندين دانیشن له تىوان ههردولا سازدرا، به لام نه گه شتنه رىكه وئنىك، كرىكار له به يان نامه كهى كدا رۆژى (۲۰۱۷)

جگه له گۆرینى ئاك و چه ند پله يه كهى سه ركرده يى نه پىت، ... له بهر ئەوه تيمه له گه ل باقى برايانى نيازپاكى موجهيد عه زمان كردووه ئەو سپارده يه هه لگىن و جوندلئىسلام له كوردسنان راگه يه نين بۆ سه رخسنى موسلمانان و پاراسنى ئابرو و كه رامه ئيان، ... تيمه له م كۆمه له دا ئاماده يى هاو كاريمان هه يه له گه ل هه ر نيازپاكى خاوىست له پىناو به رگرى كوردنى دىن و جههاد كوردنى ئەو دوژمنانه ي خۆيان بۆ دوژمنكارى و شه ركردن له گه لمان ئاماده كردووه» (۹).

دواى مانگىك له راگه ياندنى جوندلئىسلام، له ۲۰۱۸ رىكه وئنىك له تىوان كۆمه لى ئىسلامى، بزوونه وهى ئىسلامى، جوندلئىسلام و كرىكار ئەنجام

په يوه ندىه كانى كۆمه ل و ئەنسار زۆرجار بارگرزى به خۆوه بىنوه، خراپى په يوه ندىه كانى ئەو دوو حيزبه له هه ندىك ماوه دا له نووسراو و بلاو كراوه كانيان به روونى ده بىنریت

درا، رىكه وئنه كه به مه به سنى دابه شكردنى كه لوپه لى سه ربازى بزوونه وهى يه كبوونى هه لوه شاهه بوو له تىوان هه رچوار هيزه كه، به پى رىكه وئنه كه كه لوپه له كان به مشىويه دابه شكران: كرىكار ۵، ۱۰٪، كۆمه لى ئىسلامى ۳۹٪، بزوونه وه ۲۵٪، جوندلئىسلام ۲۵، ۱۰٪. هه ر له بوارى سه ربازى نوپنه رانى كۆمه ل و جوندلئىسلام رۆژى ۲۰۱۸/۲۳ رىكه وئنى له سه ر: ۱- ئەو كه سانه ي دواى راگه ياندنى جوندلئىسلام چه كيان

نیگه‌رانی خوئی له‌وباره‌وه ده‌رده‌پریت که به ناچاری مه‌ل‌بندی سلیمانی و مزگه‌وئی جیهادیان بو کۆمه‌لی ئیسلامی چۆل‌کردوو (١٤).

پیش‌نیش له به‌یاننامه‌یه‌کدا کریکار نیگه‌رانی و نار‌ه‌زایی خوئی له ریگری و ناری هه‌ینی له مزگه‌وئی جیهاد له لایه‌ن کۆمه‌لی ئیسلامییه‌وه ده‌رپرپوه، پرپاربوو و ناره‌که له‌لایه‌ن (عه‌بدولحه‌مید سیوه‌یلی) که له خه‌نی کریکار بوو بخوینریته‌وه، به‌لام کۆمه‌ل ریگریان لی‌کرد (١٥).

به پێچه‌وانه‌ی ئه‌وه هه‌لوێسنه‌ی له به‌یاننامه‌ی رۆژی (٢٠٠٧٧٧) به‌رامبه‌ر کۆمه‌ل ده‌رپرپوه، کریکار له نامه‌یه‌کدا که رۆژی (٢٠٠٧٦٢٥) بو هه‌وادارانی نار‌دوو له ده‌ره‌وه باس له هه‌لوێسنی خوئی و په‌یوه‌ندی له‌گه‌ل کۆمه‌لی ئیسلامی کردوو که له ئاسنیتیکی باشدایه، له‌وباره‌وه نووسیه‌وه ئی «مامۆسنا عه‌لی باپیر ١٥ ئه‌ندام سه‌رکردایه‌نی له‌گه‌ل‌دایه (٨)یان نه‌ه‌زه‌ن که جیا‌بوونه‌وه و ٤٠% په‌که‌وون بوون، په‌یوه‌ندیمان باشه له‌گه‌لیان، ئیمه ئه‌م ئه‌ندامانه‌ی خواره‌وه خه‌نی بی‌لایه‌نین و ئه‌له‌مدولیا ٤٠% موئه‌سیرمان له‌گه‌ل‌دایه و ئیحنمالی زۆره سه‌رکه‌وونیین له لادانی مامۆسنا مه‌لا عه‌لی هه‌له‌بجه و گێرانه‌وه‌ی مامۆسنا عه‌لی باپیر و برایانی نر، ... (دک‌نۆر ئیبراهیم، مامۆسنا شیخ محمه‌د به‌رزنجی، قاسم مسنه‌فا، کریکار، عومه‌ری فیرگه، ئاسۆ هه‌لوێری، ئازاد حوجرانی، بیلال حاجی سلیمان، فاروق عه‌لی، جه‌مال ئه‌شره‌ف، عه‌بدوپه‌حمان عه‌بدوپه‌حیم، حاجی سان ئه‌حمه‌د، مامۆسنا عومه‌ر که‌لاری، ... هند، چالاک و بیده‌نگین خه‌لکیکی زۆر هیوای به ئه‌نجامی کاره‌کانمان هه‌یه تیوه‌ش دوعای خیرمان بو بکه‌ن، ١٢% چاره‌پروانی ئیمه‌ن و ٨% له‌گه‌ل مامۆسنا مه‌لا عه‌لی هه‌له‌بجه‌ن، ... نین و نه‌وژمیکی ئیقنیسادی زۆرمان له‌سه‌ره، ئه‌نها خه‌نی ئیمه له ٦٣ نا ئه‌مپۆ رۆژی پینچ هه‌زار دینارمان سه‌رف کردوو، چونکه خه‌لکیکی زۆر دین و ده‌مانین و به‌گه‌رده‌خرین له سوڵح و نه‌هیشنی شه‌ر، بۆیه داواکارم له هه‌موو ئه‌و خوشک و برایانه‌ی منمانه و هیوایان به کاری من و برایانی هاوکارمان هه‌یه هه‌ریه‌که‌ی مه‌بله‌غی (٥٠\$) مان به زوئرین کات بو بنیرن نا به‌رده‌وام بین و گۆشه‌گیر نه‌بین» (١٦).

پیش‌نیش له به‌یاننامه‌یه‌کدا که به ناوی برایانی مامۆسنا کریکار رۆژی ٢٠٠٧٦١ ب‌لاوکراوه‌وه له وه‌لامی به‌یاننامه‌یه‌ک که رۆژی ٢٠٠٧٥٣١ وانه رۆژیک دوا‌ی راگه‌یاندنی کۆمه‌لی ئیسلامی له هه‌ندیک مزگه‌وئی شاری سلیمانی هه‌لواسراوه به ناوی (برایانی مامۆسنا کریکار) ب‌لاوکراوه‌وه، ئه‌وه ره‌نده‌کانه‌وه ئه‌و به‌یاننامه‌ی که له مزگه‌وئه‌کان هه‌لواسراوه گوزارشت بیت له رای کریکار و هه‌وادارانی ئه‌و، له به‌یاننامه‌که‌ی رۆژی (٢٠٠٧٦١)دا هانوو «ئه‌و به‌یاننامه (به‌یاننامه‌که‌ی ٥٣١) ناوه‌رۆکه‌که‌ی باس له‌وه ده‌کات که له‌لایه‌ن به‌ریز م. عه‌لی باپیر و چه‌ند به‌رپرسیکی ئه‌وه غه‌در و خیانه‌نمان لی‌کراوه، له راسنیدا ئه‌و که‌سانه‌ی به‌ناوی برایانی مامۆسنا کریکاره‌وه ئه‌و ب‌لاوکراوه‌یان نووسیه‌وه نه‌ ئه‌عبیر له هه‌موو برایانی م. کریکار ده‌که‌ن و نه‌ ئه‌عبیر له موئه‌لماتیکی مولنه‌زیم ده‌که‌ن، ... که‌سایه‌نی رابوونی ئیسلامی وه‌ک مامۆسنا کریکاریان هیناوه‌نه ئاسنیتیکی زۆر نزم، که م. کریکار زۆر گه‌وره‌نره له‌وه‌ی ئه‌و جوړه که‌سانه به‌ره‌می ئه‌و بدورنه‌وه و خوئیانی پین قه‌له‌و بکه‌ن که پیده‌چینت عه‌لاقه‌یان به شوینی نریشه‌وه هه‌بیت، وه له ماوه‌یه‌کی زۆر کورنیدا بوونه‌نه خاوه‌نی سه‌یاره و ئه‌وانه‌شمان که ده‌سایش ده‌بیت له‌گه‌ل (م. کریکار) داین هینا قه‌رزاری به‌رۆکی به‌رنه‌داوین، پتویسنه ئه‌وه‌ش بلین به‌یاننامه‌ی له‌وه جوړه هی (سه‌رکه‌ووت و سو‌ران عومه‌ره) و مافی به رابو‌وچوونی هه‌موو برایانی مامۆسنا کریکار و مامۆسنا کریکار خۆشیه‌وه نییه، هه‌موو که‌س ده‌زانیت مه‌وقیفی مامۆسنا کریکار چیه و چۆنه؟ ... هه‌موو ده‌زانین که م. کریکار، مه‌لا عه‌لی هه‌له‌بجه به فاسق و فاجیر ده‌زانیت و به‌هیچ جوړیک فیشه‌کی بو نانه‌قینتی» (١٧).

وه‌ک روونده‌بینه‌وه دژیه‌کی هه‌یه له هه‌لوێسنی کریکار به‌رامبه‌ر کۆمه‌لی ئیسلامی، هه‌رچۆن بوونی کریکار به ئه‌میری ئه‌نسارولئیسلام کاریگه‌ری له‌سه‌ر په‌یوه‌ندیه‌کانی کۆمه‌ل و ئه‌نسار هه‌بوو.

ئه‌گه‌ری هه‌یه له سه‌ره‌نای راگه‌یاندنی ئه‌نسارولئیسلامه‌وه ریکه‌وونیت له ئیوان کۆمه‌ل و ئه‌و حزبه نوویه کراییت بو چاره‌سه‌رکردنی کیشه‌ی سه‌نگه‌ر گواسته‌وه‌ی پیشمه‌رگه‌کانیان، یان هه‌مان ریکه‌وونیی

كۆمەللى ئىسلامىيەت و جوندىلىسىلام كە رۆژى ۲۰۰۱۰۲۳ ئىمزاكراوه كارى پىكرائىت، بۆيە لە روونكرندنه وه يەكدا مه كنه بى عهسكه رى كۆمەل داواى لە دەسنه سهر بازى ئەنسارولئىسلام كرددوه به پىي رىكه وئنى ئىوانيان يەككە لەو پىشمەرگانه به ناوى (لايهق نوح حەمەرەحىم) كە چوئە ناو ئەنسار چەكە كەى بگىرنه وه بۆ كۆمەل (۱۸). پەيوەندىيەكانى كۆمەل و ئەنسار زۆر جار بارگرژى به خوۆه بينيوه، خراپى پەيوەندىيەكانى ئەو دوو حزبە لە هەندىك ماوه دا لە نووسراو و بلاوكراوه كانيان به روونى دەبينرئىت، لە يەكئ لە بلاوكراوه ناوخۆيەكانى ئەنسار به روونى ئامازەى پىدراوه، بلاوكراوه كە كۆمەل ئىك هەوال و رىنمايىه بۆ ئەندامانى ئەنسار و لە خالى (۷) سەبارەت بە كۆمەللى ئىسلامىيەت هانووہ «لە ميانەى ئەو هەلوپسەنە دوژمنكارىانەى كۆمەللى ئىسلامىيەت بەرامبەرمان هەر لە رۆللى نىگە ئىفانەيان بۆ رىكەنەكە وئنى ئىمە و (ى. ن ك) ناوەكو ئەوهى گۆرانكارىان لە عەقىدەشدا بۆ دروسنبوه و وهلاو بەرائيان لەسەر ئەزكەى كۆمەل ديارى دەكەن، بۆيە رۆژى (۲۰۰۲/۲۸) كە وئنه دەركردى ئەو فەقىيانەى كە لە پەيمانگەى شەرى ئەبو بەكرى سدىق لە خورمال دەخوئىن و سەر بە كۆمەللى ئىسلامىيەت نىن، ژمارەيان (۸) دانەيە و يەكئىكان بىلايەنە و گوايە ئەوانى ئر سەر بە (پاك)ن هەنا ئەبنە كۆمەللى ئىسلامىيەت وەريان ناگرنە وه» (۱۹).

لە نوسراوئىكى مەكئەبى راگەيانى كۆمەل بۆ مەكئەبى سىياسىيەت باس لە وه كراوه كە ئىمىكى راگەياندى كۆمەل چوئە بيارە وئىنەى دىمەنى سروسنى ناوچەكە بگرئىت، بەلام ئەنسار بە پاساوى ئەوهى سنورى سەركردايە ئيانە نەيانهئىشئوه وئىنەى فیدوئىيە بگرن، بۆيە لە نواسراوه كە داوا لە مەكئەبى سىياسىيەت كراوه رىگەنەدريئت لە سنوورى كۆمەل هىچ لايەتئىك وئىنەى فیدوئىيە بگرئىت (۲۰). لە نوسراوئىكى مەكئەبى رىكخسنى كۆمەل بۆ مەكئەبى سىياسىيەت ئەو حزبە باس لە وه كراوه ئەندامئىكى مەكئەبى رىكخسنى كۆمەل بە ناوى (ئاسۆ كوچەر) بۆ ماوهى هەژدە سەعات لە لايەن ئەنسار وه دەسنگىر كراوه و سوكاپەئى پىكراره، بۆيە داوا لە مەكئەبى سىياسىيەت كراوه هەلوپسەت وەرگرن و نەهئىلن بەسەر ئەنساردا

ئىپەرئىت نا كارى وا دووبارەنەكەنە وه (۲۱). ناكوئى ئىوان ئەنسار و كۆمەل لە ئاسنىكدا بووه لە راگەياندىن قسەيان لەسەر يەكئىر كرددوه، سائىنى ئەنسار رۆژى (۲۰۰۲/۵۱۲) هەوالئىكى لەسەر كۆمەللى ئىسلامىيەت بلاوكرددوه ئەوه سەبارەت بە كۆبوونە وه رىكه وئنى كۆمەل لەگەل يەكئىنى و وئارى عەلى باپىر لە يادى كوچى دوايى ئىمام خومەينى لە سلىمانى كە ناوبراو وه سفى زىادى ئىمام خومەينى كرددوه، كۆمەل وهلامئىكى ئوندى ئەنسار دەدانە وه، باس لە وه دەكات كە ئەنسار بە نەئىنى چەندىن كۆبوونە وهى ژىر بە ژىريان لەگەل يەكئىنى كرددوه، بۆ بەلگەش ئامازەى بە دىدارئىكى عەبدوپەرەحمان عەبدوپەرەحىم كرددوه كە لە ژمارە (۶۹) رۆژى (۲۰۰۲/۴۲۲) لە رۆژنامەى هاوولائى بلاوبوئە وه و ناوبراو وئوبەئى «يەكەم كۆبوونە وهى نەئىنى لە هەلەبجە لە مالى ئىمە بە ئامادە بوونى نوئىنە رىكى جوندىلىسىلام و ماموسنا كرئىكار و نوئىنە رىكى يەكئىنى نىشئمانى سازكرا، يەكئىنى برىارى سىياسىيەت هەبوو كە لەگەل جوندىلىسىلام دانەنئىشئىت، ئەوه بوو ئەمە بووه سەرەنايەك دواى دوو رۆژ جوندىلىسىلام بووه ئەنسارولئىسىلام و ئەمىرى گۆرى و يەكلايەنە ئاگر بەسنى راگەياندى» (۲۲). هەر لەو بلاوكراوه دا ئامازە بە دوو رىكه وئنى ئىوان كۆمەل و ئەنسارولئىسىلام كراوه يەكەمىان لە (۲۰۰۲/۵/۵)، رىكه وئنى دووه مىشيان لە ۲۰۰۲/۵/۲۷ بووه كە هەندىك قسە و باس لەسەر يەكئىر كراوه و بلاوبوئە وه و بۆ نەهئىشئى ئەوه رىكه وئنىان كرددوه (۲۳).

وهك لە بەلگەنامەى دەقى رىكه وئنى هەردولادا هانووہ، رۆژى ۲۰۰۲/۵/۵ دواى زنجىرەيەك كۆبوونە وه لە ئىوان كۆمەل و ئەنسار هەردولا رىكه وئنى ئىكان واژو كرد، كە ئەمە ناوہرۆكە كەى بوو:

۱- كۆمەل و ئەنسار هەريەكە لە ناوچەى ژىر دەسەلانى خۆى سىاسەئى شەرى و بەرنامەى خۆى جىبەجىدەكات و لە ناوچەى دەسەلانى بەرامبەر نابئىت جىبەجىبى بكات.

۲- هەر كىشە و ئالۆزى و خروقانئىك روويدا لىژنەى بالايان لىژنەيەكى راسپىردراوى لى ئاگادار دەكرئىنە وه نا بە زوىي چارەسەر بكرئىت.

۳- بریاری جیبه جیکردنی نه هیئتشنی دیاردهی چه کداری له ناو بازار ی خورمال له ۲۰۰۲/۵۷ جیبه جیده کریٹ .
 ۴- ئەنساڕ له ناوچهی ژیر دەسەلانی کۆمەڵ نه ئەندامی یه کیننی ده گریٹ و نه ئەقەه ی لیدەکان، به رامبەر به مه کۆمەڵ ئەمنیهنی سه رومالی ئەندامانی ئەنساڕ له ناوچهی ژیر دەسەلانی خۆی بپارێزێت، ههروهها نابێت یه کیننی له ناوچهی ژیر دەسنی کۆمەڵ ئەقە له ئەنساڕ بکاٹ (۲۴).

رەنگه ئەو ریکه و ننامانه نا رادهیه ک بارگرژی تێوان ئەو دوو حزبهی خاوردبێنه وه، دوانریش ریکه و ننی ئر له تێوان ههردولادا هه بووه، رۆژی ۲۰۰۲/۷۱۵ کۆمەڵ و ئەنساڕ ریکه و ننیکیان کرد به مه به سنی ریکه سنی کاروباری

**له تێوان کۆمەڵ و جوندلئیسلامدا
 چه ندین کۆبوونه وه کراوه به مهستی
 یه کگرتن، له و رووه وه ههنگاوی
 ته و او یان ناوه و لیژنه ی گفتوگۆی
 ههردولا گه یشتونه ته بریاری یه کگرتن،
 به لام روون نییه بۆچی ئەو بریاره
 هه لوه شاوه ته وه**

ئاسایشی خورمال، ناوه رۆکی ریکه و ننه که هه و ن حالی له خوگرنووه که بریار بووه رۆژی (۲۰۰۲/۳۷) بکه و پنه بواری جیبه جیکردنه وه (۲۵). سه ره رای ریکه و ننه کان به لام هه ر کیشه له تێوان هه ردولادا بوونی هه بوو، له نووسراویکی ئەنساڕولئیسلام بۆ مه کنه بی سیاسی کۆمەڵی ئیسلامی ئاماژه به وه دراوه که یه کیننی له سنوری ده سه لانی کۆمەڵ هه و لی کوشنی ئەندامیکی ئەنساڕی داوه و ئەمه ش پیچه وانه ی ریکه و ننی کۆمەڵ و

ئەنساڕه بۆیه داوا ده که ن چاره سه ری بکه ن (۳۶).
 و نوێژ و راگۆرینه وه له تێوان کۆمەڵ و ئەنساڕ هه بوو به مه به سنی لیکه و ننی کۆبوونه وه و یه کگرتن، به لام به هۆی نزیکبوونه وه و ریکه و ننی تێوان کۆمەڵ و یه کیننی نیشنمانی، ئەنساڕ له نامه یه کدا پاشه کشه ی خۆی له نزیکبوونه وه له کۆمەڵ راگه یاندوه، پاساوی ئەنساڕ بریاری کۆمەڵ بووه بۆ جیبه جیکردنی ریکه و ننیان له گه ل یه کیننی (۲۷).

له وه لامی نامه یه کی کۆمەڵی ئیسلامی سه باره ن به پرۆژه ی یه کبوون و نزیکبوونه وه یان له ئەنساڕولئیسلام، که له (۲۰۰۲/۱۱۲) نارديو یانه بۆ ئەنساڕولئیسلام، ئەنساڕ له (۲۰۰۲/۱۱۷) وه لامیکی چه ند لاپه ره یی بۆ کۆمەڵی ئیسلامی نووسیوه، ئیبنی خۆیان خسنوه نه روو، ئییدا ره خنه ی ئوند له هه لویسنه کانی کۆمەڵی ئیسلامی ده گرن سه باره ن به باوه ربوونی کۆمەڵ به پیکه وه ژیان له گه ل حزبه عه لمانیه کان و هاوکاری کردنیان بۆ پاراسنی ئەزمون و قه واره ی هه ری می کوردسنان، چونکه به لای ئەنساڕه وه عه لمانیه کان مورنه دن و قه واره که ش قه واره یه کی کوفره چۆن ده بیٹ پشنیگری لیکریٹ، بۆیه داوا له کۆمەڵ ده که ن ئەگه ر په رۆشی یه کگرتنه له گه ل ئەنساڕ ده بیٹ به و هه لویسنانه یدا بچینه وه (۲۸).

ده ره نجام

په یوه ندیه کانی کۆمەڵی ئیسلامی له گه ل جوندلئیسلام و دوانریش ئەنساڕولئیسلام هه لکشان و داکشانی به خووه بینیه، هه ندیکجار ناکوکی تێوانیان له ئاسنیکی به رزدا بووه، هه ندیکجاریش پرۆژه ی هاوبه شیان هه بووه بۆ یه کگرتن و کارکردنی له ژیر ئالای یه ک حزبد، به لام دوا جار دونیابینی و خویندنه وه ی جیاواز بۆ ده قه دینه کان و هه لویست له ئاسن رووداوه کان ئەو دوو هیزه ی لیکدورخسنوه نه وه .

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

﴿ وجاهدوا في الله حق جهاده ﴾

الجماعة الإسلامية في كردستان / العراق

كۆمەڵەی ئیسلامیی ئە كوردستان / عێراق

المكتب العسكري

مه كتبهیی مه سكری

Islamic Group in Kurdistan Iraq

مێژوو: ١٣ / ٤ / ١٤٢٣ ك - ٢٤ / ٦ / ٢٠٠٩ ز

ژماره: ١٦٣٠ / ٣٠٠

بۆ به ئێز / هه ئێه ك / بازای محسبیوانانی ئیسلام

السلام علیکم ورحمة الله وبركاته

یاسا ئێز و ئیسلام و نه قیدر

به ئێز و كو (مه كتبهیی مه سكری) كۆمهڵهی ئیسلامی ئێز و مان له خۆش هه ئێه ك / بازای به ئێز و مان ده عوه تا ده كه یین و ئۆهیدیه واریین هه موونا به ده هه به ده معنی ته شریعت به هینان و ده لای ده عوه ته كه مان به ده نه وه ، ئێزای نه وه ك كه وه لای ده عوه به و اجه به ده توانین هه دوو لای ده لای و به ئێز و مان

و نه به ئێز
- دۆمبیهی ئایه به ئێز

سەرچاوه كان

- ۱- ئاگادارى و راگه ياندن، ئه نجومه نى شوراي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۷/۵۳۰.
- ۲- به ياننامه ي ئه نجومه نى شوراي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۷/۵۳۰.
- ۳- رونكرده وى ژماره يه ك، جند الاسلام له كوردسنان، ۲۰۰۷/۹۱.
- ۴- راپۆرنه هه و آل، مه كنه بى په يوه ندىه كانى كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ژماره (۲)، ۲۰۰۷/۸۲۶.
- ۵- راپۆرنه هه و آل، مه كنه بى په يوه ندىه كانى كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ژماره (۳)، ۲۰۰۷/۹۳.
- ۶- چاودۆرئىك: چهند زانباريه كى سه ره ئايى ده رباره ي مه ركه زى ئىسلامىي، بئ مئژوو.
- ۷- سه رچاوه ي پيشوو
- ۸- به ياننامه ي راگه ياندنى پشنيوانانى ئىسلام له كوردسنان، ۲۰۰۷/۲۸۰.
- ۹- نامه ي ئه بوعه بدولا شافعى ئه ميرى جوندلئىسلام له كوردسنان بۆ كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، بئ مئژوو.
- ۱۰- ده قى ريكه وئنامه ي سه ربازى كۆمه لى ئىسلامىي، بزووئنه وى ئىسلامىي، جوندلئىسلام و كرئكار، ۲۰۰۷/۱۰۲.
- ۱۱- ده قى ريكه وئنامه ي كۆمه لى ئىسلامىي و جوندلئىسلام، ۲۰۰۷/۱۰۲۳.
- ۱۲- نامه ي شوراي جوندلئىسلام له كوردسنان بۆ شوراي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان، ۲۰۰۷/۱۷۱.
- ۱۳- بيان صادر من الهيئة الشرعية في جماعة جند الاسلام، ۲۶ جماد الاخر ۱۴۲۲.
- ۱۴- به ياننامه ي كرئكار سه باره ئ به ناكوكى له گه ل كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۷/۷۷.
- ۱۵- به ياننامه ي ناره زايى كرئكار سه باره ئ به ريگرئكردن له وئارى هه ينى له لايه ن كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۷/۷۴.
- ۱۶- نامه ي كرئكار بۆ هه واداران و لايه نگرانى له هه نده ران، ۲۰۰۷/۶۲۵.
- ۱۷- به ياننامه ي برايانى مامۆسنا كرئكار، ۱۰ ره بيى يه كه مى ۱۴۲۲ / ۲۰۰۷/۶۲۱.
- ۱۸- روونكرده وه، نووسراوى مه كنه بى عه سه كرى كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق بۆ هه ئيه ي سه ربازى پاك، ژماره (س/۱۷۴۲)، ۲۰۰۲/۳۸۴.
- ۱۹- هه و آل و نه و جيه، نووسراوى ريكخسنى پشنيوانانى ئىسلام له كوردسنان بۆ سه رجه م ئه ندام و لايه نگران، ژماره (۱۵۵)، ۲۰۰۲/۲۸۷.
- ۲۰- نووسراوى مه كنه بى راگه ياندن بۆ مه كنه بى سياسىي كۆمه لى ئىسلامىي كوردسنان/ عىراق، ژماره (۲۴۹)، ۲۰۰۲/۴۸۳.
- ۲۱- نووسراوى مه كنه بى ريكخسنى بۆ مه كنه بى سياسىي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ژماره (ب/۴۵۹)، ۲۰۰۲/۴۲۵.
- ۲۲- كورنه وه لاميىك بۆ (انصار الاسلام)، بلاوكراره ي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، بئ مئژوو.
- ۲۳- سه رچاوه ي پيشوو.
- ۲۴- ده قى ريكه وئنى نيوان ئه نسا رلئىسلام له كوردسنان و كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۲/۵/۵.
- ۲۵- ده قى ريكه وئنى كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق و پشنيوانانى ئىسلام له كوردسنان، ۲۰۰۲/۷/۸۵.
- ۲۶- نووسراوى پشنيوانانى ئىسلام له كوردسنان بۆ مه كنه بى سياسىي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ژماره (ب/۲۰۱)، ۲۰۰۲/۷/۲۰.
- ۲۷- نامه ي ئه بوعه بدولا شافعى بۆ مه كنه بى سياسىي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۲/۷/۲۰.
- ۲۸- نووسراوى شوراي پشنيوانانى ئىسلام له كوردسنان بۆ مه كنه بى سياسىي كۆمه لى ئىسلامىي له كوردسنان/ عىراق، ۲۰۰۲/۷/۱۷.

Kurdistan conflict and Crisis Research Center

دەربارە

ناوەندی کوردستان بۆ توێژینه‌وه له مەلانی و قەیرانەکان ناوەندیکی قازانج نەویستی سەر بە خۆیە، کار دەکات بۆ ئەنجامدان و پشتگیریکردن و هاندانی توێژینه‌وه و پیشکەشکردنی بە رای گشتی، هەروەها وەرگێڕانی کتێب و نوێترین توێژینه‌وه جیهانییەکان بۆ سەر زمانی کوردی و دەولەمەندکردنی لیتێرچەیی کوردی لەبوارەکانی سیاسەت و دیراساتی ئابنە، بە مەبەستی دۆزینە‌وهی چارەسەر بۆ گرتە سیاسی و کۆمەڵایەتی و ئەمنییەکان، ئاگادارکردنە‌وهی دەستەبژێری سیاسی کورد لەو هەره‌شانهی که رووبەرۆوی کوردستان و ناوچه‌که دەبنە‌وه.

Political
Studies **ps**

Terrorism
& Security
Studies **TSS**

Islamic
Studies **IS**